

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

СЪВЕТ НА ЕВРОПА

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО ДЕБЕЛЯНОВИ срещу БЪЛГАРИЯ
(Жалба № 61951/00)

РЕШЕНИЕ
(справедливо обезщетение)

СТРАСБУРГ

27 ноември 2008 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

27.02.2009 г.

Решението може да бъде предмет на редакторска преработка.

По делото „Дебелянови срещу България“,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), в състав:

Райт Марусте, *председател*
Карел Юнгвирт,
Володимир Буткевич,
Ренате Йегер,
Марк Вилигер,
Миряна Лазарова Трайковска,
Здравка Калайджиева, *съдии*

и Стефан Филипс, *зам. секретар на отделението,*

След като заседава при закрити врата на 4 ноември 2008 г.,

Постанови следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 61951/00) срещу Република България, подадена на 12 април 2000 г. в Европейския съд по правата на човека на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от двама български граждани, г-н Никола Георгиев Дебелянов и Иван Георгиев Дебелянов („жалбоподателите“).

2. С решение от 29 март 2007 г. („решението по съществото на спора“) Съдът установява, че е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1 (*Дебелянови срещу България*, № 61951/00, §§ 51-60, 29 март 2007 г.).

3. Като се основават на член 41 от Конвенцията, жалбоподателите искат справедливо обезщетение за имуществени и неимуществени вреди, понесени вследствие на твърдяното нарушение.

4. Тъй като въпросът относно приложението на член 41 не е приложим за имуществени и неимуществени вреди, Съдът отложи разглеждането му и прикани Правителството и жалбоподателите да му представят в писмен вид в срок от шест месеца своите бележки по този въпрос и по-специално да го запознаят със съгласието, до което биха могли да стигнат (*ibidem*, § 68, и точка 3 от диспозитива).

5. Както жалбоподателите, така и Правителството внесоха бележки.

ПРАВНИ ИЗВОДИ

6. Съгласно член 41 от Конвенцията

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

А. Вреди

1. Позиции на страните

7. Жалбоподателите искат действителна реституция на техния имот. Те искат също така обезщетение за пропуснати ползи в резултат на невъзможността да ползват своя имот от 1994 г., отговарящо на доходите, които биха получили, ако бяха давали къщата под наем. В подкрепа на своето искане те представят оценка на упълномощен от тях оторизиран експерт, който оценява пропуснатите ползи на 96 791 евро (EUR), сума, която се разделя на 63 893 EUR, отговарящи на наемите за периода от 30 март 1994 до 1 септември 2007 г., дата на оценката, и 32 898 EUR, лихва за просрочие върху тази сума. Стойността на месечния наем е изчислена въз основа на пазарната стойност на къщата, оценена в зависимост от сегашните пазарни цени на сходни имоти.

8. Освен това жалбоподателите искат 10 000 EUR за понесени неимуществени вреди.

9. Правителството също представя оценка, осъществена от група оторизирани експерти. Въз основа на месечен наем, оценен в зависимост от сегашните продажни цени на сходни имоти, те определят пропуснатите ползи от месец юни 1994 г., дата на налагане на мораториума от Народното събрание, и 29 март 2007 г., дата на решението по съществото на спора. Според тази оценка размерът на наемите, в това число и лихвите, възлиза на 82 883 EUR.

10. По отношение на твърдяните неимуществени вреди Правителството счита, че претенциите на жалбоподателите са неоснователни и във всеки случай определено прекомерни.

2. Преценка на Съда

11. Съдът припомня, че решение, установяващо нарушение на Конвенцията, води за държавата ответник правното задължение да го преустанови и да премахне последиците от него. Договарящите държави – страни по дело, по принцип са свободни да избират средствата, които ще използват, за да се съобразят с решение на Съда, установяващо нарушение. Ако естеството на нарушението позволява *restitutio in integrum*, държавата ответник е тази, която трябва да я направи, тъй като Съдът няма нито правомощията, нито практическата възможност да я извърши сам. От друга страна, въпреки че

националното право не позволява или позволява само частично да се премахнат последиците от нарушението, член 41 от Конвенцията предоставя на Съда правомощието да предостави на потърпевщата страна удовлетворение, което сметне за подходящо (*Скордино срещу Италия* (№ 1) [GC], № 36813/97, §§ 246–247, ЕСПЧ 2006-V ; *Бившият крал на Гърция и други срещу Гърция* [GC] (справедливо обезщетение), № 25701/94, §§ 72–73, 28 ноември 2002 г.).

12. По отношение на настоящия случай Съдът припомня, че жалбоподателите не са успели да влязат във владение на жилищен имот, чиято собственост им е била реституирана със съдебно решение от 1994 г., поради въвеждането от Народното събрание на мораториум върху законите за реституцията относно имотите със статут на национални паметници на културата. Съдът посочва, че въпросният имот се намира в историческото село Копривщица и се състои от къща от 160 m², със статут на паметник на културата и се използва като етнографски музей от 1956 г., и прилежащия към нея терен от 440 m².

13. В решението по съществото на спора Съдът счете, че спорната намеса е отговаряла на условието за законност и е преследвала законна цел в рамките на опазването на културното наследство на страната, но все пак установи, че е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1, поради нарушаване на „справедливото равновесие“, изисквано от тази разпоредба, по-специално като се има предвид пълната липса на обезщетение на жалбоподателите за загуба на правото на ползване на техния имот и неизвестността по отношение на момента, когато на това положение ще бъде сложен край (горепосоченото решение, параграфи 52, 54 и 59). Ето защо Съдът подчертава, че тази намеса е можела да бъде счетена за законна, ако е било изплатено подходящо обезщетение.

14. При тези обстоятелства и като се има предвид свободата, с която по принцип държавите разполагат при избиране на средствата, за да се съобразят с решенията на съда, Съдът счита, че естеството на констатираното нарушение не позволява да се приеме искането на жалбоподателите да бъдат въведени във владение на къщата.

15. По отношение на твърдяните имуществени вреди Съдът счита, че жалбоподателите действително са понесли такива вреди поради невъзможността, от реституирането на собствеността върху къщата през 1994 г. до днес, да ползват имота си и да извличат от него каквато и да било полза.

16. Съдът припомня, че законосъобразността на положението, което се вмества на държавата – ответник, което обаче според него е в противоречие с Конвенцията, се отразява неминуемо върху критериите, които трябва да се приложат, за да се определи дължимото обезщетение. Когато, както в настоящия случай, установеното нарушение не е в резултат на незаконна намеса, а на неспазване на

„справедливо равновесие“ между обществения интерес и правата на въпросните лица, обезщетението не трябва непременно да отразява пълната стойност на понесената вреда (*Бившият крал на Гърция и други срещу Гърция*, по-горе, § 75 ; *Скордино*, по-горе, § 256).

17. По отношение на адекватното обезщетение в настоящия случай Съдът счита за уместно да определи фиксирана парична сума, която да отговаря на наем в разумен размер, който жалбоподателите са могли да получат. Във връзка с това Съдът отбелязва, че естеството на имота, обявен за паметник на културата, с разходите и ограниченията, които този статут предполага, оказва влияние върху възможностите да се дава под наем и върху потенциалния размер на наемите. Освен това Съдът отбелязва, че доходите от евентуално получаваните от заинтересованите лица наеми са щели да бъдат по-малки поради сумите, които би трябвало да инвестират в поддръжката на сградата, и са щели да бъдат обложени с данък (*Хирихорн срещу Румъния*, № 29294/02, §§ 118-119, ЕСПЧ 2007 г.-...).

18. Съдът взема под внимание също така законната цел, преследвана с въпросната намеса, а именно съхраняването на културното и архитектурно наследство на една държава, която той вече е признал като „основно изискване“ за съответните държави (*Перинели срещу Италия* (реш.), № 7718/03, 26 юни 2007 г.).

19. С оглед на всички сведения, които притежава, по-специално представените от страните оценки и информацията, с която разполага относно местния пазар на недвижимите имоти, и като решава по справедливост, Съдът присъжда общо на жалбоподателите фиксираната сума от 83 000 EUR като обезщетение за имуществени вреди, поради невъзможността да използват своя имот по време на разглеждания период.

20. Освен това Съдът счита, че жалбоподателите са понесли и неимуществени вреди поради невъзможността да ползват своя имот и продължителното положение на несигурност, в което са били поставени. Като решава по справедливост, Съдът присъжда 5 000 EUR на всеки жалбоподател, или общо 10 000 EUR.

Б. Разноски и разходи

21. Жалбоподателите не са отправили искане относно евентуалните разходи, направени след произнасяне на решението по съществото на спора. Ето защо Съдът счита, че за това не е необходимо да им се предостави сума.

В. Лихви за забава

Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ ПРИЧИНИ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО**1. Установява**

а) че Ответната държава следва да заплати на жалбоподателите в тримесечен срок от датата, на която решението стане окончателно съгласно член 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, които да се конвертират в български лева по курса към деня на разплащането:

- i. 83 000 EUR (осемдесет и три хиляди евро) плюс евентуалната сума за данъци за имуществени вреди;
- ii 10 000 EUR (десет хиляди евро), или 5000 евро на всеки жалбоподател, плюс евентуалната сума за данъци за неимуществени вреди;

б) че от изтичането на упоменатия по-горе тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер, равен на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта;

2. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на френски език и известно писмено на 27 ноември 2008 г., в съответствие с член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Стефан Филипс
Зам. Секретар на отделението

Райт Марусте
Председател